

POGREB VOJNEGA PRESEDNIKA BO NAJBRIŽ V ČETRTEK.

Vlada Združenih držav se pripravlja na javni pogreb z vsemi državnimi častmi, če bo to prav pokojnikovi družini.

ZNAMENITI DOGODKI V ŽIV- LJENJU POKOJNEGA WOOD- ROWA WILSONA.

Washington, D. C. — Vlada masinerija se je pričela pripravljati za državni pogreb z vsemi javnimi častmi, če bo to prav pokojnikovi družini pokojnega Wilsona. Kakor je sporočeno, bodo vse prireditve po želji pokojnikove žene.

Doslej se še ni izrekla ne za tak, ne za tak pogreb, ker hoče poprej izvedeti, kaj misli o tem pokojnikov zet MacDonald in njegova žena, ki je hči umrlega vojne- ga predsednika Združenih držav. Tada sta na poti v Washington.

Vojni tajnik Weeks je formalno poudaril Wilsonovi ženi Arling- tonsko pokopališče, kjer pokopa- vajo narodne heroje, za kraj Wil- sonovega groba.

Vojni in mornarični tajnik bo- sta skrbela, da bodo izkazane pri- merne vojaške časti mrtvemu dr- žavniku.

Predsednikov osebni tajnik C. Bascom Slemph se je zglasil na Wilsonovem domu ter ponudil po- kojnikovi vdovi uslužnost Bele hiše na razpolago. Obenem ji je izrazil tudi osebno sožalje.

McAdoo je brzojavil s svoje po- ti iz Californije v Washington, da ne bo dospel tja prej kakor v sredo. Zastranega menijo, da bo pogreb šele v četrtek.

V naslednjih vrsticah je kratki- kopis osemindvajsetega predse- dnika Združenih držav Thomasa Woodrowa Wilsona, in sicer:

Rojen je bil v Stauntonu, Va., 28. decembra 1856; njegov oče je bil Joseph R. Wilson, njegova ma- ti pa Jessie Woodrow Wilson.

Na visoko šolo se je vpisal v je- seni 1. 1874. v Davidsonu, N. C. Na Princetonovo univerzo je bil sprejet v jeseni 1. 1875. To je do- vršil 1. 1879.

Kot pravnik se je vpisal na vin- gotsko univerzo 1. 1879. Te študi- je je dovršil 1. 1881.

Pravne posle je jel opravljati 1. 1881. v Atlanti, Ga.

Na John Hopkinsovi univerzi je 1. 1883. jel študirati zgodovino in politično ekonomijo. Te nauke je dovršil 1. 1885.

Dne 24. junija 1885 se je oženil z Ellen Louise Axson.

Profesor zgodovine in politične ekonomije je bil na kolegiju Bryn Mawr, Pa., od 1885-1888, na Wes- leyjevi univerzi pa naslednji dve leti.

Profesor jurisprudence in po- litike je bil na Princetonovi uni- verzit od 1. 1890. pa do 1. 1902.

1. 1902. je bil izvoljen za pred- sednika pravkar imenovane viso- ke šole. 1. 1910. se je odpovedal tej službi, ker je potem kandidi- ral za gubernerja države New Jersey. 1. 1911. je bil izvoljen za gubernerja.

1. 1912. je bil imenovan za de- mokratskega predsedniškega kan- didata in v novembru istega leta pa izvoljen za predsednika Zdru- ženih držav. Dne 1. marca 1913 je odstopil kot guvernér in bil dne 4. marca istega leta nameščen kot predsednik Združenih držav. Njegov prednik je bil sedanji na- čelnik najvišjega zveznega sodi- šča William Howard Taft.

Dne 3. avgusta 1914 je ponudil mirovno posredovanje vsem za- vojčanskim narodom. Dne 6. av- gust 1914 mu je umrla prva že- na. Dne 15. decembra 1915 se je oženil z go. Edith Bolling Galt.

1. 1916. je bil iznova izvoljen za predsednika Združenih držav. Njegov tekmeec Charles Evan Hughes je bil poražen.

Pregled dnevnih de- godkov.

Amerika.

Wilsonov pogreb bo najbrž v četrtek.

Preiskava oljnega škandala pre- trgana radi Wilsonove smrti. Senator Shipstead je povedal svoje mnenje o bankah na zapu- du.

Legionarji razbili shod v spo- bin na Lenina v Wilkesbarru, Pa. Policija ustavila film "Birth of Nation" v Chicagu.

Inozemstvo.

Rusija sprejela priznanje od Velike Britanije in obljubila spo- razumljenje v najhitrejšem času.

Rikov je bil izvoljen na Leni- novo mesto.

MacDonald in Poincare izme- njala noti.

Mehiški vstahi izpraznili Vera Cruz.

Osem delavcev prevzelo upra- vo kraljevega dvora v Londonu. Tutankamenova krsta bo od- prta ta teden.

VSTAŠI IZPRAZNILI VERA CRUZ.

Obregon velel zapleniti premože- nje vstaških vodij. Vstahi iz- gubili 80 odstotkov bojnega materiala. Vstaja bo končana v enem tednu.

Nogales, Ariz., 4. febr. — Tu- kajšnji mehiški konzul Joaquín Terrazas je prejel nepotrjeno vest, da je Adolfo de la Huerta, vodja vstaje, zapustil s svojimi pristavi vred Vera Cruz. Zvezne čete, katere vodi general Urbale- jo, vkorakajo v mesto vsak čas. Federalci so bili večeraj v Cordobi.

Mexico City, 4. febr. — Pred- sednik Obregon je izdal naredbo, katero mu daje postava, da se za- pleti premoženje vseh vstaških voditeljev. Zaplenjeno imetje se porabi za kritje stroškov, ki jih ima vlada s civilno vojno.

Washington, D. C., 4. febr. — Po informacijah, ki jih je prejel državni department od ameriških konzulov v Mehiki, so de la Huer- tovi vstahi v tako slabem položaju, da je upati, da bo v enem tednu konče mehiške revolte. Vstahi so izgubili 80 odstotkov bojnega materiala in več ko polovica vo- jakov njihove armade je dezerti- rala na Obregonovo stran.

Zvezne čete, ki prodirajo proti Vera Cruzu, so že okupirale vse večje postojanke, kot Orizaba, Lanna Grande in Canada Morelos, in pot v verakruško mesto jim je odprta. Vstahi, ki izpraznjujejo Vera Cruz, nameravajo prenesti svoj glavni stan v Puerto Mexico.

Položaj na zapadni fronti je najboljši za federalce. Vstahi so izpraznili Morelijo in se umaknili v Penjamo.

McADOO PREJEL \$250.000.

Washington, D. C. — Senator Dill iz Washingtona je po raz- kritju, da je McAdoo prejel od Dohenyja \$250.000, naznanil, da bo kongres preiskal do dna vso uporabo denarja za vplivanje na javno politiko v Washingtonu te- kom zadnjih let.

Oljni škandal je strašno raz- kritje, in javni možje bi morali gledati na to, da zavesej zabra- nijo podobne škatle v vladnih krogih.

Dill je bil vnet pristav bivše- ga finančnega tajnika McAdooja.

Tutova krsta bo odprta ta teden.

Luxor, Egipt, 4. febr. — Mo- gočna rakev iz rdečastega grani- ta, ki leži že 3200 let nedotak- njena, je zdaj razkrita v Tutankamenovi grobnici. Štiri pozlače- ne skrinje, ki so jo pokrivalo, so odstranjene po dolgem in truda- polnem delu, ki je trajalo štiri te- dne. Grandiozna krsta je zdaj pripravljena, da pokaže, kaj hrani. Carter upa, da bo pokrov dvignjen še ta teden. Dvignjen je pokrov bo tudi dalo precej dela. Zabit je treba železne kljuke v kamenit strop in pripraviti po- trebne škrpce.

WILSONOVA SMRT ZAČASNO PREKINILA OLJNO PREISKAVO.

Nadaljna zaslišavanja se bodo vr- šila potem, ko bo zopet sprejeta rezolucija, o kateri trdi Fall, da ni več veljavna.

ODVETNIK GREGORY PRAVI, DA NI SPREJEL PREDSEDNI- KOVEGA IMENOVANJA.

Washington, D. C. — Valed smrti bivšega predsednika Wood- rowa Wilsona je preiskava tea- potskega škandala prekinjena, in prav lahko je mogoče, da bo mi- rovala več dni.

Obe kongresni zbornici, poslan- ska in senatna, sta bile večeraj od- goдени v žalni spomin Wilsonove smrti. Zastranega ne bo mogel preiskovalni odsek izvesti svoje- ga načrta in zahtevati od senata oblasti, s katero bi mogel prisiliti bivšega notranjega tajnika Falla k pričanju zoper samega sebe. Fall je imel pod kaznijo priti da- nes pred odsek. Ta bo prejkone odložil njegovo zaslišanje, dokler ne dobi od strani senata pravico in oblasti prisiliti Falla k priča- nju.

Kakor vse izgleda, se bo iz te zadeve izcimila dolgotrajna prava borba. Ali računski pregledo- valci, ki preiskujejo in pregledu- jejo računske knjige raznih po- sredovalnih tvrdk, ne bodo pre- kinili svojega dela. Posebno na- tanko bodo pregledali tiste raču- ne, ki so bili vpisani v računske knjige tedaj, ko sta podpisala na- jemniško pogodbo za teapotske oljne rezerve Fall in mornarični tajnik Denby.

Najemniška pogodba je bila podpisana dne 7. aprila 1922, ali notranji department je objavil to dejstvo šele 18. aprila 1922. Ta transakcija se je vršila kar naj- bolj mogoče tajno. Toda kljub te- mu je prišlo nekoliko podatkov o tisti umazani kupčiji na dan. Do- ba desetih dni je bila zelo nervo- za in zadevi Sinclairjevih delnic, in nekdo je naredil imenitno kup- čijo tačas. Vrednost delnic je po- skočila za 10 točk, in skoro mi- lijon delnic je izmenjal roke. Vrednost celotne Sinclairjeve olj- ne korporacije je poskočila več kakor za \$40.000.000.

Med dobo od 3. januarja 1922 do 12. aprila 1922, ko so se vršila pogajanja za tisti najem, so bile Sinclairjeve delnice po \$16, kar je povečalo vrednost Sinclairje- vega podjetja približno na \$71.000.000.

Tu prevladuje zelo močna sum- nja, da so nekatere osebe v Wa- shingtonu vedele, kako potekajo

(Dalje na 3. strani.)

Policija ustavila film "Birth of Nation".

Chicago, Ill. — Ko je bila v nedeljo zvečer obnovljena films- ka vzporeditev "The Birth of Nation" v natičeno polnem av- ditoriju, je policija ustavila film, ko je vzporeditev prišla na svoj višek. Nekaj minut so mislili gle- dalec, da je film pokvarjen. Po- tem pa je naznanilo gledališko vodstvo tole:

"Operatorji sta aretirani. Ju- tri bomo imeli policijskega na- čelnika pred sodnikom, ker se ni zmedel za sodno odredbo."

"Kaj pa je to?" so se razlega- li klci po avditoriju. Dvajset po- licajev je bilo pripravljenih za slučaj-izgrede. Ali razburjenje je bilo le v besedah.

Vpiziranje je bilo ustavljeno na sodno povelje, ki ga je izdal mestni sodnik John Rooney. S svojim pomožnim uradnikom je prisostoval skoro celi vzporedi- tvi. Nekaj hipov pred koncem ti- stega filma je sodnik v avditori- ju podpisal sodno zaporno pove- lje, nakar sta bila aretirana ope- ratorja Nathaniel Galben in Jay Webb.

Zaporno povelje je bilo izdano iz razloga, češ, da ni igra "The Birth of Nation" v soglasju z dr- žavno postavo, ki prepoveduje kazati slike, zbujačo plemen- sko ali razredno sovraštvo.

ANGLEŠKI DELAVSKI MI- NISTRI ZAVRGLI UNI- FORME.

London, 2. febr. — Delavski ministri se ne bodo šmili s ko- stumi iz starodavnih časov in z meči pozlačenih ročajev, kadar pošetijo kraljevi dvor. V spo- razumu s kraljem so sklenili, da bodo oblečeni le v salonski obleki pri vseh dvornih funkcijah. Kraljica je tudi dovolila, da žene in hčere ministrov lah- ko nastopajo na dvoru v na- vladnih oblekah.

SENATOR SHIPSTEAD O BANKAH.

Washington, D. C. (Federated Press.) — Senator Shipstead iz Minnesote je v svojem prvem go- voru pred senatom izjavil, da mo- rajo zapadne banke zapirati svo- ja vrata vladne politike. Po naročilu finančnega tajnika Mellona se posojila ponudena kmetom po polpeti odstotek s certifikati, plačljivimi v petih le- tih. To je prisililo banke, da so povisale obresti za upnike, in kmetje niso zastranega v stanu plačevati obresti od svojih poso- jil.

McDonald in Poincare.

Noti, ki sta jih izmenjala minist- ska predsednika Anglije in Francije, objavljani.

London, 4. febr. — Sinoči je bilo objavljeno besedilo note, ka- tero je poslal MacDonald franco- skemu ministru predsedniku Poincareju dva dni po prevzemu vlade in besedilo Poincarejevega odgovora.

MacDonald je pisal, da ga želo- sti, ker je še toliko spornih točk med Anglijo in Francijo in da je prišel čas, ko je treba rešiti te spore na medsebojno korist obeh držav. Poincare ima svoje mnenje, MacDonald pa svoje. Anglija ima svoje interese, Francija pa svoje. Vseini se zdi, da je konflikt ne- rešljiv, ampak dobra volja lahko premaga vse ovire. Obe vladi sta lahko odkritosrčni, ne da bi bili mržni, obe lahko zagovarjata svo- je interese, ne da bi se pripravili in kljubovali druga drugi. V tem smislu Anglija in Francija, lahko rešita svoje spore in prineseta mir Evropi.

Poincare je odgovoril, da tudi obzluje, da se ni sprave med obo- ma državama. Kakor MacDonald tako tudi on želi, da se konflikt poravnava s pogajanjem in na vz- jemno korist.

MacDONALD IZREKEL SO. ŽALJE.

Angleški in francoski imperialisti žalujejo za Wilsonom.

London, 4. febr. — Ministrski predsednik MacDonald je v ime- nu angleške vlade poslal Wilson- ovi vdovi brzojavko, v kateri iz- reka sožalje radi smrti Woodro- wa Wilsona, bivšega predsednika.

Angleški listi, posebno buržo- azni, so objavili dolge tribute Wilsonu.

Pariz, 4. febr. — Francoski li- sti so posvetili po cele kolone la- skavega čtiva bivšemu predse- dniku Wilsonu. Poincare je poslal sožaljno brzojavko v Washington.

Španski diktator pade.

Madrid, 4. febr. — Diktator Primorivera, ki že štiri mesece posnema Mussolinija, bo kmalu doigral. Iz dobro informiranih krogov se poroča, da je Primori- vera izgubil zaupanje v armadi in vojaška revolucija proti njemu se skuha vsak čas. Diktator se je tudi spril s kraljem Alfonzom radi izganjanja starih političnih voditeljev, ki so kraljevi prijatelji. Pred kratkim je Primorivera predložil kralju dolgo listo oseb, katere imajo biti izgnane iz Špa- nje. Na listi so bile imena mnogih španskih plemenitašev. Kralj je pa dejal: "Pozabili ste zapisati še ono ime," nato je sam pripisal ime Alfonso. Diktator je raztrgal listo.

Ruski kongres po- zdravil priznanje.

Zvezni kongres Unije sovjetskih republik je pred svojim zaključkom sprejel resolucijo, v kateri pozdravlja priznanje sovjetrov po prvi vladi delavskega razreda Velike Britanije in izjavlja, da prva naloga sovjetskih republik zdaj je, da se doseže popolni sporazum in razvijejo najboljši ekonomski odnošaji z Anglijo.

RIKOV JE NASLEDIL LENINA.

Novi predsednik sveta ljudskih komisarjev je star Leninov so- bojevnik. Trockij je tudi ponov- no izvoljen. Zvezni kongres zaključen.

Moskva, 4. febr. — Aleksij Iva- novič Rikov je bil večeraj izvoljen za predsednika ljudskih komisar-jev. To službo je doslej opravljal Lenin.

Novi centralni izvrševalni od- bor sovjetrov je bil izvoljen v so- boto na drugem zveznem kongresu Unije sovjetskih republik, nakar je kongres končal zasedanje. Od- bor se je sešel večeraj in izvolil novo vlado. Izvoljeni so bili sle- deči:

Rikov, predsednik; Čičerin, zu- nanje stvari; Trockij, armada in mornarica; Krasin, zunanja trgo- vina; Kubiščev, nadzorstvo; Djer- djinski, predsednik vrhovnega ekonomskega sveta; Bruhanov, prehrana; Sokolnikov, finance; Semid, delo; Smirnov, pošta in telegraf; Ručutuk, železnice; dr. Semaško, zdravstvo; Lunačarski, naobzaba in umetnost.

Edini Ručutuk je nov komisar, val drugi so stari. Ručutuk, po rodu Georgijaneec in star strokovni unijonist, je nasledil Djerdjinske- ga, ki je bil predsednik vrhovne- ga ekonomskega sveta, in Rikov je nasledil Lenina.

Rikov bo imel asistente kakor določa nova ustava Unije sovjetskih republik. Ti so sledeči: Leon Kamenec, Čurupa, Čurbar in Or- kalajovili. Zadnji je predsednik ljudskega sveta v Georgiji (Gru- zinski na Kavkazu.) Čurbar je predsednik ljudskega sveta sov- jetske republike Ukrajine.

Aleksij Ivanovič Rikov, nasled- nik Lenina, je star 43 let. Rojen je bil v Saratovu leta 1881. Iz pre- proste kmetake hiše. Rikov je od svojih mladih let revolucionar. Od leta 1906. je bil v centralnem od- boru boljševiške stranke. Leta 1910. je bil aretiran in izgnan v Sibirijo za tri leta, toda po enem letu je pobegnil v inozemstvo. Stranka pa ga je kmalu poklicala nazaj v Rusijo, kjer je nadaljeval revolucionarno agitacijo. Leta 1914. je bil zopet aretiran v Moskvu in izgnan v Sibirijo, od koder je ponovno pobegnil v jes- ni istega leta. Med vojno se je mudil z Leninom v inozemstvu in leta 1917., ko je izbruhnila revo- lucija v Rusiji, se je vrnil domov. Po zmagi boljševikov je stopil v prvi Leninov kabinet kot komisar notranjih zadev, nato pa je bil iz- voljen za predsednika vrhovnega ekonomskega sveta (sovjetski in- dustrijski trust) in to službo je vršil tri leta. Pozneje je bil zra- ven tega še podpredsednik vrhov- nega sveta delavske obrambe in podpredsednik sveta ljudskih komisarjev, kjer je nadomestoval Lenina za časa njegove bolezni.

Rikov je mož velike postave, suh in koščen, črni las, brk in brade, mirnega značaja in zelo skromen v svojem zasebnem živ- ljenju.

VREME.

Chicago in okolice: V sredo nestalo in mrzlo. Severozapadni vetrovi. Temperatura v za- dnjih 24. urah: najvišja 35, naj- nižja 18. Sonce izide ob 7, zaide ob 5.08.

LEGIJA RAZBILA SHOD V SPOMIN LENINU.

New York, N. Y. — (Federated Press.) — Lokalna podružnica Ameriške legije v Wilkesbarru, Pa., je pred nekaj dnevi nasilno razbila delavski shod, ki je bil sklican, da se počasti spomin na Lenina. Člani legije so oboroženi s puškami udri v dvorano, iztrali govornike s odra in zapodili ob- činstvo iz dvorane.

Ameriška unija za civilne svo- bodščine je takoj poslala brzojav- ni protest wilkesbarrskemu župa- nu Hartu in ga obenem obvestila, da se vrši drugi shod 10. februar- ja, župan pa mora preskrbeti po- licijsko zaščito, ako bodo legijo- narji ponovno nadlegovali zboru- vanje. Župan je odgovoril, da ne ve ničesar o zadnjem nasilju legijo- narjev.

Naročite "Prosveto" vašemu sorodniku ali prijatelju v stari domovini.

Zaposlenost v poedinah državah.

Legled za tekoče leto.

I.

New York. (Jugoslovanski od-
nos F. L. I. S.). — Federalni u-
rad za posredovanje dela (U. S.
Employment Service), ki spada
pod department za delo, je ravno
izdal zanimiv pregled o delav-
skem razmerju v 44 zveznih drža-
vah, kakršne so sedaj in kakršne
bodo biti tekom tekočega leta.
Naslednjem hočemo na kratko
opredeliti položaj zlasti iz držav,
kjer so naši rojaki zaposleni v več-
številih.

Arizona. Kar se tiče zaposleno-
sti, potreba in zaloga glede
vseh vrst približno pokriva. De-
lost v industriji nadaljuje in
se kaže, da bi poenostila. Obrat
v rudarstvu, mlinskih in železniških
delavcih je živahen in za leto
1924 prevladuje optimizem. Minu-
leto je bilo jako dobro za far-
marje in bržkone bo leto še več
objelane kot dosedaj.

California. Zaposlenost v indu-
striji izgleda za to leto jako ugo-
dno. Splošno se pričakuje, da bo
1924 izredno veliko dela v grad-
bi. Minulo leto je bilo jako do-
brilo za farmerje in bržkone bo ta
esperiteta nadaljevala tudi za
tekoče leto. Kar se tiče dela v rud-
ni, se vršijo priprave za obilni
produkcijo tekom 1. 1924. So-
po sedanjih razmerah, bo le-
to ravno tako živahno povprašev-
nje po delavcih, kot lani, in se
potrebovalo še več neizurjenih
delavcev.

Colorado. Dasi sedaj obstoja o-
gledni zimski prebitek sezonalnih
delavcev, vse kaže na to, da bo
manjkalo delavcev tekom le-
ta. Gradbene in poljedelske se-
ne. Obrat v industriji nadaljuje
Industrije se nadalje obratnje-
obezno in vse kaže na to, da
bo v nekaterih strokah tekom
leta obrat še povečal, kar bo
elo za posledico še večjo potre-
bo izurjenih in neizurjenih de-
lavcih kot lani. To velja zlasti gle-
do poljedelstva, električnih na-
v, irigacije, izsuševanja in dru-
ga. Tudi gradnja tla in pe-
leja. Ta čas je nekoliko manj
zaposlenosti v kovinskih rudnikih,
pričakuje se, da se bo aktiv-
nost v tej industriji povečala in
bo velika potreba po kovinskih
delavcih. Zaposlenost v premogov-
nihi se je nekoliko povečala te-
kom minulih tednov in izgleda bo
za bodočnost. Jeklarne so po-
bno aktivne in bodo bržkone še
naprej.

Idaho. Očitno je v tej državi
malo nezaposlenosti. Ne pri-
kuje se nikako pojemanje indu-
strijalne aktivnosti za tekoče leto.
Potreba po izurjenih in neizurje-
nih delavcih bo skoraj enaka oni
prejšnjega leta. Pričakuje se, da
v rudarski industriji, ki je sedaj
v izbornem stanju, razširila svoj
obseg tekom leta 1924. V tej in-
dustriji bo potreba po izurjenih in
neizurjenih delavcih ravno tako
velika, če ne večja, kot lani; zla-
ga velja glede izurjenih rudarjev,
ki sedaj odločno pristanjku-

Illinois. Tu ni opaziti nikakega
zmanjšanja industrijske aktivno-
sti, razen kar se tiče sezonalnih
delavcev. Edine stroke, kjer so ne-
liko manj dela, so industrije je-
la in poljedelskih strojev. V
gradbeni stroki bo letos ravno to-
liko, in morda še več dela kot lani.
Farmerji so imeli precej dobro le-
to, so optimistični glede teko-
čega leta. Zaposlenost v premo-
govnihih se povečuje in pričakuje
se, da za par mesecev bo znatno
več premogovarjev zaposlenih. Na
vseh straneh kaže na to, da bo letos
vse tako veliko, če ne večja, po-
bno po izurjenih in neizurjenih
delavcih. Bilo pa je decembra
1923 bržkone več nezaposlenosti
in enakem mesecu 1. 1922. To
ni posledica industrijske de-
stacije, marveč je popolnoma pri-
stati običnemu pritoku ljudi iz
okolišev, posebno okolišev,
ki so iz 100.000 črnecv prišlo iz
države Illinois.

Kansas. Obrat v industriji na-
daljuje povoljno in le malo neza-
poslenosti je opaziti širom vse drž-
ve. Bržkone bo nekoliko manj
delavcev v mlinskih in v gradbeni stroki,
pričakuje se pa na nikake nezapo-
slenosti v teh strokah. Zgradilo se
je veliko novih cest. Farmerji, iz-
ključno, ki se izključno bavijo
z žitom, imajo v letu 1924
malo manj dela, če ne večja, in po-
bno velja tudi za deželja in po-
bno velja tudi za deželja in po-
bno velja tudi za deželja in po-
bno velja tudi za deželja in po-

bržkone ravno toliko delavcev, ko-
likor se jih bo potrebovalo. Delo-
dalci trdijo, da delavci veliko
manj prebajajo iz ene službe v
drugo.

Missouri. Jako malo je nezapo-
slenosti in aktivnosti v industriji
nadaljuje povoljno. Potreba po
vseh vrstah delavcev bo ravno ta-
ko velika kakor lani. Slabo pa je
sedaj glede dela v premogarski in-
dustriji, kakor tudi v avinčnih in
enkovnih rudnikih; premogovni-
ki obratujejo le dva ali tri dni na
teden.

Montana. Primanjkuje izurje-
nih kovinskih rudarjev, na drugi
strani pa se opazuje nematen pribi-
tek nekaterih vrst delavcev. Del-
avne razmere bodo približno iste
kot lani. Na sploh pa vse kaže na
to, da v industriji in poljedelstvu
bodo tekom leta prevladovali bolj-
še razmere kot tekom minulih me-
secev.

Perzija naj postane ameriška kolonija.

Washington, D. C. (Laurence
Todd za Fed. Press.) Medtem ko
je bil Bok pozvan od posebnega
senatnega odbora, naj se zagovar-
ja radi propagande za vstop Zdr-
ženih držav v ligo narodov, ker je
naklonil nagrado za sličen mirov-
ni načrt, je Washingtonska Pošta,
glasilo administracije, ki je poleg
tega tudi naklonjena Sinclairjevi
oljni skupini, natisnila apel na a-
meriške kapitaliste, naj investira-
jo svoja bogastva v Perzijo za raz-
voj dežele proti običajnim kone-
sijam.

Ta list kaže v svojem uvodnem
članku na prilike, ki jih imajo A-
meričani (zlasti Sinclairjeva sku-
pina kapitalistov) ob Kaspijskem
jezeru, ter piše, da Perzija pričau-
je, da bodo Američani tam zgra-
bili svoje železnice, tramvaje, e-
lektrične naprave, tovarne, žage,
ceste itd. Dalje isti list piše, da bi
prebivalstvo Perzije pospravilo A-
meričane, ki bi pomagali k razvo-
ju dežele, poleg pa bi nudilo rud-
ninska bogastva svoje dežele v iz-
koriščanje ameriškim sindikatom.
Isti članek tudi naglašja, da bi im-
eli ameriški kapitalisti prednost
pred angleškimi ali katerimi dru-
gimi, ki tudi hrepenijo po boga-
stvih v tej deželi in da bi perzijs-
ka vlada rajše odstopila koncesij-
je Američanom kot komu druge-
mu. Pa poleg vsega, kar kapitali-
stom še posebno dopada, pravi
list, da je domače delavstvo v
Perziji dobro in poslušno, če se z
njim pravilno postopa.

Vzajem tem stoji Sinclairjeva
oljna skupina, ki tudi že sklepa
pogodbe s perzijsko vlado za izko-
riščanje oljnih polj. Angleški olj-
ni kralji pa nič ne rečejo, le mi-
slijo si svoje.

V Nemčiji ne bo miru.

Berlin. — (L. P. Lochner za
Fed. Press.) — Proti ministru za
notranje zadeve, Karlu Severin-
gu je Prusije, so se združili zad-
nje čase skoro vsi politični vodi-
telji, javnost pa naravnost vihar-
no zahteva odstavitve Severinga.
Pod njegovim režimom je bilo za-
trto levčarstvo in demokratsko ča-
sopisje, prepovedal je proletar-
ske stotnjice in številne tajne
monarhistične organizacije. Seve-
ring spada k tlesnemu krilu so-
cialistične stranke. Bil je v veliki
meri njegov vpliv, da so sociali-
sti glasovali za režim, kakršnega
ima Nemčija danes.

Zanimiv je razgovor, ki ga je
imel Severing z zastopnikom Fe-
deralizirane tiska in odgovar-
jal na poročevalčeva vprašanja:
Vprašanje: Ali verujete, da bi
z vzpostavitvijo marksističnega
kabinetu nemški nacionalisti pre-
nehali s svojim gibanjem za re-
akcionarno vlado v Prusiji in
preko vse dežele?

Odgovor: Nacionalisti se z
mirzičnim prizadevanjem priprav-
ljajo združiti koalicio socialistov,
demokratov in centristov ter ljud-
ske stranke, ker na ta način upa-
jo, da bi lahko uvedli reakcio-
narne svojo vlado za vse deželo.
Kot so danes razmere, ne verja-
mem, da jim bo uspelo.

Vprašanje: Kako mislite o ko-
munistih, da si prizadevajo vrči
vlado? Ali smatrate njih prizade-
vanja za nevarnejša kakor
stremiljenja najskrajnejših naci-
onalistov. Ali mislite, da z zati-
ranjem teh dveh strank ustvarja-
te kakve uspehe za vlado?

Odgovor: Delovanje teh dveh
strank ni več tako nevarno kot je
bilo v jeseni. Ne morem reči, da
je vsa nevarnost minila, a upam,
da je malo napredek v gospodar-
skem položaju odvrnil mase ne-

škega ljudstva, da se ne bo več
zatekalo k taboru komunistov,
kakor se tudi ne bodo več pridru-
žili zagrisenim nacionalistom.

Odrebe napram imenovanim
strankam so brez dvoma nepo-
stavnost. Zatiiranje njih tiska, pro-
povedovanje shodov, uničevanje
njih organizacijskega aparata, vse
to je nepostavno in so udarec
proti ljudstvu, kateri so za stranke
občutljivi dolgo časa. Bilo je
pač potrebno tako nastopiti.

Vprašanje: Kaj mislite o po-
vratku prestolonaslednika, da bo
pospešil monarhistično idejo? Ali
mislite, da je dovoljenje za po-
vratek bil nemoder čin Nemčije,
ki je poslabšal nemške odnose
z drugimi državami?

Odgovor: Nikake posebne va-
žnosti ne pripisujem prestolona-
slednikovemu povratku, zlasti ko-
likor se tiče domačih zadev. Pa
tudi na zunanje države, mislim,
da to ne napravi nikakega u-
činka za predsedke, čeprav se je
prine povrnil v najbolj kritičnem
času. Monarhistični krogi Nemčije
je so zmorni postaviti bolj pri-
ljubljenega monarha kot je kron-
princa. Končno pa njih sedanja po-
litika tudi ni, da bi ustanovili
monarhijo, pač pa si prizadevajo
zagotoviti najstrožjo diktaturo.
Mnogo bo odvisno od zunanjih
sil, kako se bodo gibal reakcio-
narji v Nemčiji.

Razvoj radiotelegrafije.

Radiosprejemala imajo danes
že tudi pripomočke, da fiksirajo
sporočila, glasbene komade in te-
lefoneke pogovore, tako, da ni
prisotnost potrebna. Danes obse-
ga radiotelegrafija telefonijo in
telegrafijo. Tudi barvaste slike
je danes mogoče prenesti povsem
točno.

Električni valovi so se začeli
hitro v začetku po iznajdbi upo-
rabljati za celo vrsto tehničnega
igračenja. Že pred desetimi leti
se je krmililo motorni čoln na
kavelj iz daljave s pomočjo He-
rizovih vakov. V nekem cirkusu v
Franciji se je produciral zrako-
plov, ki je izvrševal vse mogoče
evolucije v zraku krmiljen s tal,
s pomočjo električnih valov. —
Iz igračenja je vprašanje ome-
njene problema postalo aktual-
no v vojnem času in če ravno so
ostali poizkusi omejeni le na kr-
vendar ti poizkusi temelj k mogo-
miljenju v daljavo, so položili
če najvišjim bodočim iznajdbam.

V Franciji so se pred kratkim
vršili poizkusi krmiljenja v dalja-
vo na aeroplan brez moštva. Ae-
roplan je ostal v zraku 51 minut
in je preletel 80 milj.

V vseh omenjenih slučajih se
ni prenašala električna energija,
ampak se je dajal le impulsi pri-
pravi, ki je sklenila, oziroma od-
klopila lokalno baterijo. Kakor
kažejo zadnje iznajdbe, bo pa v
bližnji bodočnosti na radio poti
tudi mogoč prenos energije na lo-
komotive in automobile. Razume-
se, da bo njih kretanje omogoče-
no le v bližini elektrovdov z vi-
soko frekvenco.

POGREB VOJNEGA PREDSE- NIKA BO NAJBRŽ V ČE- TRTEK.

(Nadaljevanje s prve strani.)

Nemčijo, a vojno napoved Nem-
čiji je podpisal dne 6. aprila 1917.
Dne 8. januarja 1918 je imel
svoj znameniti govor o "Stirina-
stih točkah", a 6. aprila tega le-
ta pa o "Sili do skrajnosti".
Dne 15. septembra 1918 je pre-
jel avstrijski mirovni ponudnik in
na isti dan in v istem letu pa pr-
vo nemško mirovno noto.

Dne 4. decembra 1918 se je od-
peljal kot načelnik ameriške de-
legacije na mirovno konferenco.

Dne 28. junija 1919 je podpisa-
l versajsko mirovno pogodbo
začet z dogovorom za ligo naro-
dov. To oboje je predložil zvezne-
mu senatu dne 10. julija 1919.

Od 3. do 26. septembra 1919 je
imel po celi deželi govore, v ka-
terih je pozivljat narod, naj spre-
me ligo narodov. Na tej poti je
obšel ter se počasi bolan vrnil v
Washington.

Dne 4. marca 1921 se je umak-
nil v zasebno življenje. Dne 29.
januarja 1924 se mu je bolezen
hudo poslabšala, in dne 3. febru-
arja 1924 je umrl.

Prijatelj A.: Morda veš za
kakšnega moža? Moja sestrčina
bi se tako rada poročila! — Pri-
jatelj B.: Zelo žal, ampak sedaj
nisem spri z nobenim svojim
znanecem.

WILSONOVA SMRT PREKINI- LA OLJNO PREISKAVO.

(Nadaljevanje s prve strani.)

Oljna pogajanja ter na ta način
naredile velike dobičke.

V političnih krogih je opaziti
veliko nezadovoljnost s tem, da je
bivši senator iz države Ohio, Ar-
lee Pomerene imenovan namesto
bivšega zveznega generalnega
pravdnika Gregoryja za posebno-
ga pravnega zastopnika v olj-
nem škandalu.

Bela hiša je dala objaviti pi-
smo, ki ga je pisal Gregory pre-
sedniku, in razložil v njem svoje
stike z Dohenyjem. V pismu je
pristavljeno še to, da bi bilo ob
takšnih okolištinah neprimerno,
če bi bil on (Gregory) nastavljen
za posebnega pravnega zastopni-
ka. Gregory, zatrjuje nadalje, da
ni sprejel predsednikove ponud-
be, nego da je bil pripravljen
priti v Washington ter se pome-
niti s predsednikom o tej stvari.
"S tem pa še nisem hotel reči,
da sprejemam ponudeno imeno-
vanje," je pisal Gregory. "Me-
nil sem, da bo o tem izrečena za-
dnja beseda, ko se snideva s pre-
sednikom na tozadavni pomenek.
Zelo sem se začudil, ko sem pri-
hodnji dan čital v nekem tesa-
škem listu, da sem nastavljen za
posebnega pravnega zastopnika.
Ali nikakor pa si nisem upal po-
dati kakve izjave o tej stvari, do-
kler bi se ne sešel s vami."

Gregory priznava, da je prejel
od tvrdke Island Oil Company za
svojo pravno zastopanje plačo v
znesku po \$15.000. Tu je šlo za
mehičke zadeve pred državnim
departamentom. Pravni zastopnik
je bil potem, ko je izstopil iz zvez-
nega kabineta. Med drugimi olj-
nimi kompanijami, ki so prispe-
vale k njegovi plači, je bila tudi
ena Dohenyjevih.

Stas Strawn in bivši senator
Pomerene sta imela v nedeljo
dolgo konferenco, na kateri sta
se pomenkovala o tem, kako ko-
rako je treba storiti najpoprej.
Daljni stiki Strawnove pravne
tvrdke s tesaško oljno kompanijo
ne bodo najbrž prav nič izpodbi-
jali potrditve njegovega imeno-
vanja za izrednega pravnega za-
stopnika v oljnem škandalu. Od-
vetnik Strawn je dejal: "Kakih
deset let je moja tvrdka imela
ragne terjatve tesaške oljne kom-
panije v rokah. Toda ta posel so
opravljali novinci naše tvrdke, a
jaz sam pa nisem imel nikoli no-
benega posla z njimi."

TRETI RUSKI FILM.

Chicago, Ill. — (Fed. Press.) —
Pomožna organizacija "Friends
of Soviet Russia" naznanja, da bo
1. marca dala v javnost tretji ru-
ski film z naslovom "Russia and
Germany" (Rusija in Nemčija).
Film je bil fotografiran zadnje je-
seni v Rusiji in Nemčiji in ima
osem reolov.

Prvi film "Rusija skozi senco"
kaže dneve revolucije, vojne in
lakote. Drugi film "Peto leto"
kaže začetek boljših razmer, tretji
film pa prikazuje rekonstrukcijo
Rusije v prvih fazah uspeha v me-
stih in na deželi. V kontrastu s
temi uspehi so pa pokazani žalost-
ni prizori iz propadajoče Nemčije:
množice gladnih otrok, živežni iz-
gredi in spopadi z delavskimi
stotnjami na Saksonskem, potla-
čenje rdeče saksonske vlade z
bajoneti itd.

IZ PRIMORJA.

Nesreče in nezgode na Primor-
skem. Zidar Josip Jurjevčič, za-
poslen pri pivovarni Dreher v
Trstu, se je nepravilno približal
krožni žagi, ki mu je razmesarila
levo roko. — Pekovski vajence
Herman Umek je našel na želez-
niški postaji Montebello na tleh
samokres, katerega je pobral in
začel ogledovati. Med tem se je
pa samokres sprožil in krogla je
prodira Umeku dlan leve roke. —
V neki tržaški gostilni je henado-
ma postalo slabo 44letni Mariji
Krpac. Zgrudila se je, začela bru-
hati in nekaj minut nato umrla.

V Trstu je umrla ga. Elvira Ma-
hne iz ugledne trgovske rodbine,
tašča gg. vladnega svetnika drja.
Vodopivec in uradnika Jadranske
banke Alfreda Smoleta.

Smrtina kosa. V Solkanu je
umrl g. Josip Srebrnjčič, oče krike-
ga škofa dr. Josipa Srebrnjčiča. Ro-
jen je bil 17. februarja 1846. Škof
dr. Srebrnjčič ni mogel priti na po-
greb zaradi dolgega potovanja. —
V Dornbergu je umrl navdušen
fan odnotne čitalnice in pevskega
društva, mizar in posestnik An-
drej Vodopivec. — V Vitovlju pri
Šempasju je umrl posestnik P. Ma-
rinčič, dolgoletni občinski odbor-
nik.

Slovenska Narodna

Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Iskorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-89 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRVALNI ODESEK:
Predsednik Vincent Calmar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. T.
Box 81, Johnstown, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolnišnega odbora
Blas Novak, gl. blaginjski John Vognrich, uradni glasilo John Zavortnik,
upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODESEK:
John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin
Zelenčnik, Box 276, Harborton, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Rip, Minn.,
John Tardiff, Box 92, Hendersonville, Pa., John Gortch, 414 W. Hay St.,
Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODESEK:
OSREDNJE OKROZJE: Blas Novak, predsednik, 2657-89 So. Lawdale Av.,
Chicago, Ill.

VZHOĐNO OKROZJE: John Ambrosi, Box 286, Moon, Run, Pa.,
Jacob Grotel, 14321 Pepper Ave., Cleveland, O.

ZAPADNO OKROZJE: Antos Mar, Box 104, Gross, Kans., na jugozahod,
Max Mar, Box 166, Ruhl, Minn., na severozahod,
Mike Zugel, 3453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:
Frank Zalta, predsednik, 3639 W. 36th St., Chicago, Ill., Frank
Semrak, 5817 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6464 St. Clair St.,
Cleveland, Ohio.

Združeni odbor:
Predsednik: Frank Albi, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.,
John Oves, 3639 W. 36th St., Chicago, Ill.,
Jos. Shuk, 3404 Orion Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Korn, 6233 St. Clair Av., Cleveland, O.

POZORI: Korespondenca s gl. odborki, ki delajo v glavnem uradu,
se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posla gl. predsednika se naložijo
Predsedniku S. N. P. J., 2657-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniški ta-
blitvo S. N. P. J., 2657-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega
odborna in jednote vobse se naložijo: Tajništvo S. N. P. J., 2657-89 So. Law-
dale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na
naslovi: Blaginjsko S. N. P. J., 2657-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse prihodnje glode poslovanja v gl. izvrševalnem odboru so naj pošiljajo
Frank Zalta, predsednik nadzornega odbora, čigar naslov je uporabl.

Vsi priizvi na gl. porotni odbor so naj pošiljajo na naslovi: John Under-
wood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, nanašani, ogleci, naročnini in spilih vse kar
je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslovi: "Prosveta", 2657-89
So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Povest starega rudarja.

(Piše Anton Rechar.)

(Dalje.)

Nadaljevali smo z delom v ro-
vu srečno in zadovoljno. Kar se je
pripetilo zopet nesreča. To pot je
bil izven Slovenec, Franc Matniš
iz Logatec na Notranjem. Z
njim smo izgubili dobrega zago-
vornika socialistične stranke. Za-
dušil ga je strupeni plin. Siti smo
že bili vseh nezgod, pa še stroj
so pričeli vpeljevati. Hoteli so nam
vzeti osemurni delavnik, česar pa
amo se branili kolikor je bilo mo-
goče. Pa na pritisk direktorja smo
vendar pristali. On nam je dal po-
goj, rekoč: "Ako boste videli, da
vam je dvanajsturno delo v ško-
do, imate pravico sami od sebe ga
opustiti in si zopet izvoliti osem-
urnik."

Delali smo po dvanajst ur mese-
dni. Ko smo pa izvedeli, koliko
smo v tem zaslužili, smo pa tudi
že vedeli, pri čem smo.

Še tistega meseca je prišlo po-
velje, da moramo takoj vsi k iz-
hodu. Prišli smo na površje in vi-
deli pomikati se veliko trumo lju-
di. Naprej so šli naši predstojniki
in vodje drugih rofov. Ravnatelj
je šel naravnost proti meni in za-
njim njegovi petolizci. Vprašal me
je, kaj pomeni ta vstaja.

"To ni nikaka vstaja," sem re-
kel, "pomeni pa, da morate nam
dano besedo držati, ko ste nam ob-
ljubili, če nam 12-urni delavnik ne
prinese boljčega uspeha, da imamo
potrebno pravico vpeljati nazaj stari
sistem osemurnega delavnika."

Vprašal me je, če sem bil vo-
jak in ko sem zatrdil, mi je rekel:
"Tudi boste vedeli, kako kazeno
zadeš vojaka, če se upre."

Mislil nas je s tem zbegati, pa
sem mu pojasnil, da je upor voja-
kov čisto nekaj drugega kakor na-
še gibanje. Vojak kakor hitro na-
stopi svojo službo, dobi pravico do
življenja, medtem ko mora rudar
prej težko delati, predno pridobi
skorjo kruha. "Da ne boste mi-
slili, da ne vem kake so posledice,
če se vojak upre, vam pa tudi la-
hko pojasnim," sem mu govoril.
"Morda veš vsem o vojakih vsta-
jah kot vi. Če se vojak uprejo, je
vsak uporni častnik ali podčast-
nik ustreljen in vsak deseti mož,
če jih je mnogo."

Pred mene je stopil moj pre-
stojnik in se je xjezil: "Kako si
upate, toliko ugovarjati gospodu
ravnatelju." Pa zato, ker je stopil
pred mene in mi tako jezo zapre-
til, se nisem nstrašil, ker nisem bil
bojazljivec, da bi se umikal.
"Gospodu odgovarjam samo na
njegova vprašanja," sem rekel.
"In odgovarjam v imenu vseh o-
koli stoječih delavcev, ker je go-
spod mene zato izvolil."

Tistega dne se nismo mogli spo-
razumeti. Razšli smo se brez us-
pehov.
Parna pisčalka nas je klicala
tudi drugega dne k pogovoru z di-
rektorjem. Rekel nam je: "Olažu-

bite mi, da mi boste spravili na
površje 50 tisoč ton premoga."
Pristali smo, a mislili pa svoje, da
bo moral biti zadovoljen s tem,
kar bomo spravili na površje.
Zopet smo delali po osem ur na
dan, kakor delajo še dandanes.
Med vsemi temi burnimi dogo-
di, pa se je pripetilo nekaj druge-
ga, važnega v mojem življenju. Bil
sem tako srečen, da sem dobil bolj-
še polovico. Korosica je bila. De-
kle, ki je živela še šest let na Ogr-
skem. Ustanovila sva si skupno
življenje in tudi povečala naju
družino za dve številki.

Pa tam so se pričele sušiti vin-
ske gorice. To leto se je posukila
prva, naslednja leto druga gorica.
Vino se je podražilo in je postaja-
lo redkejšo v rudarskem življenju.
Sploh vse je postajalo tam dražje
in dražje, celo pa se je alabalo.
Nezadovoljnost se je porodila,
mati boljših časov, in misliti smo
pričeli na daljno deželo preko si-
njega Atlantika.

Kakor lastovke v jeseni smo se
zbirali. Lastovke se v jeseni sele
na jug, a mi smo se odpravljali
na zapad.

(Dalje prihodnjilj.)

Popravek. — V dopisu iz Rock
Springs, Wyo., o pokojnem Niko-
laju Pustoverhu se je urinila po-
mot. On je bil član S. S. P. Z. in
ne S. N. P. J. — Ured.

NAZNANILO IN ZAHVALA.

8-tužnim srecem naznanjam so-
rodnikom, znanecem in prijateljem
žalostno vest, da je nemila smrt
pretrgala nit življenja naši lju-
bljeni hčerki in sestrici

FRANCES GARAFOL.

Umrila je dne 22. jan. 1924, v
starosti 9 mesecev in 6 dni. Poko-
pali smo jo dne 24. jan. t. l. na
katoliškem pokopališču Mount
Olive, po katoliškem obredu. Prav
lepo se zahvalimo Mrs. Lenaršič
in Mrs. Kavčnik, ter moji materi, ker
so prihiteli na pomoč, ko je naš

